

Kokemuksia eläinavusteisesta työskentelystä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella

Karoliina Lindqvist

2024 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kokemuksia eläinavusteisesta työskentelystä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella

Karoliina Lindqvist
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö
Kuukausi, vuosi

Karoliina Lindqvist

Kokemuksia eläinavusteisesta työskentelystä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella

Vuosi

2024

Sivumäärä

26

Kirjoita tiivistelmän teksti tähän.

Tiivistelmän jäsenitys:

- tavoite ja tarkoitus sekä hyödyn saajat (toimeksiantaja)
- kehittämistehtävä
- viitekehyksen luonnehdinta (tietoperusta)
- menetelmälliset ratkaisut
- keskeiset tulokset tai tuotos
- tulosten tai tuotoksen arviointi, johtopäätökset ja kehittämis ehdotukset

Tiivistelmän loppuun lisätään keskeisiä aihetta kuvaavia asiasanoja 3 - 5 kpl, joiden perusteella teksti on sijoitettavissa tietokantajärjestelmiin.

Asiasanat: eläinavusteinen interventio, eläinavusteisuus, perhetyö

Karoliina Lindqvist

Year 2024

Pages 26

Write the text here.

The abstract should provide concise details on the following:

- the purpose, objectives and beneficiaries (such as the company/organisation which commissioned the thesis project)
- the development task(s)
- theoretical framework
- the methods used
- the main results/findings/outcome of the project
- the analysis of the results/findings, conclusions and recommendations

At the end of the abstract, 3 - 5 keywords are given to describe the main themes of the thesis report. The keywords allow the text to be entered in electronic databases.

Keywords: animal-assisted intervention, family work

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäytetyön työelämäkumppani	6
3	Green Care -toiminta	7
4	Eläinavusteisen työskentelyn eri muotoja	8
4.1	Eläinavusteisen intervention toteuttaminen	9
4.2	Työskentelyn arvioinnin rooli ammatillisessa eläinavusteisessa työssä.....	10
4.3	Eläimen kouluttaminen & hyvinvointi työskentelyn aikana	11
5	Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö.....	11
5.1	Perhetyön menetelmät ja työvälineet	13
5.2	Ratkaisu- ja voimavarakeskeinen lähestymistapa	13
6	Opinnäytetyön toteutus	15
6.1	Tarkoitus, tavoite & tutkimuskysymys	15
6.2	Opinnäytetyön toteutuksen menetelmät	15
6.3	Aineistonkeruu.....	16
6.4	Aineiston analyysi	17
7	Eettisyys ja luotettavuus	18
8	Aikataulu & arvosanatavoite.....	20
	Lähteet.....	21
	Kuvat	23
	Taulukot	23
	Liitteet	24

1 Johdanto

Kaikissa töissä, joissa pyritään ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseen, on perustana hyväksyminen ja kunnioitus toista ihmistä kohtaan. Eläin kohtaa ihmisen sellaisena kuin hän on juuri sillä hetkellä ja hyväksyy ihmisen sellaisena kuin hän on. (Ikäheimo 2019, 103.) Eläinavusteisuus ja tietoisuus eläinavusteisen työskentelyn hyödyistä sosiaalialalla on nousemassa koko ajan ja eläinavusteisuutta hyödynnetään sen myötä enemmän osana työskentelyä. Luonnossa olemissä ja eläinten läsnäololla on tutkitusti vaikutusta ihmisiin.

Opinnäytetyön työelämäkumppani on Hyvinkään perhetyö Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella. Eläinavusteisuuteen liittyvä kehittämistyö on aloitettu Hyvinkään perhetyössä, ja he toivovat kehittämistyön tueksi opinnäytetyötä eläinavusteisuudesta. Hyvinkään perhetyössä halutaan lisätä eläinavusteisuutta enemmän osaksi työskentelyä.

Opinnäytetyöni aiheeseen idea tuli työelämäkumppaniltani ja halusin tarttua siihen, koska eläinavusteisuus kiinnostaa minua paljon. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia eläinavusteisesta työskentelystä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on muualla kuin Hyvinkään perhetyössä. Tavoitteena on saada perhetyön työntekijöiden tietoon Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen eläinavusteisen työskentelyn tilannetta ja ideoita eläinavusteisuuden hyödyntämiseen, jotta perhetyön työntekijät voisivat jatkaa eläinavusteisen työskentelyn kehittämistä tiimissään ja esihenkilöidensä kanssa.

Hyvinkään perhetyössä halutaan saada tietoa kokemuksista, jotka tuovat esiin eläinavusteisuuden hyötyjä. Hyvinkään perhetyössä eläinavusteisuutta käytetään jo yhtenä työskentelyn osana, mutta toivomuksena olisi saada lisää kokemuksia eläinavusteisuudesta nimenomaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen sisällä, mitkä toisivat vahvistusta sille, että eläinavusteista työskentelyä kannattaa jatkossakin hyödyntää yhtenä työmuotona.

Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tutkimuksena, jossa käytetään menetelmänä teema-haastatteluja. Tutkimuskysymys on, millaisia kokemuksia eläinavusteisuudesta työmuotona Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on. Opinnäytetyöhön kerätyn tiedon pohjalta Hyvinkään perhetyössä on tarkoituksena pyrkiä lisäämään eläinavusteisuuden roolia yhtenä työmuotona.

2 Opinnäytetyön työelämäkumppani

Opinnäytetyön työelämäkumppani on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen Hyvinkään perhetyö, joka on osa perhekeskuspalveluita. Perhekeskus on lähipalvelujen kokonaisuus, joka pitää sisällään erilaiset hyvinvointia, kasvua ja terveyttä tukevat palvelut sekä varhaisen tuen ja

hoidon palvelut lapsille, nuorille ja perheille. Perhekeskuksella pyritään tarjoamaan lapsille ja perheille suunnatut palvelut tavalla, joka mahdollistaa tuen ja avun saamisen jokaiselle. (Alatalo, Miettunen, Liukko, Kettunen & Normia-Ahlsten 2019, 7.)

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, lyhenteeltään Keusote, on vastuussa sosiaali- ja terveyspalveluista sekä erikoissairaanhoidon ja pelastustoimen järjestämisestä Hyvinkäällä, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Järvenpäässä, Pornaisissa ja Tuusulassa. Hyvinvointialue on valtiosta ja kunnista irrallinen julkisoikeudellinen yhteisö. (Keusote 2024.)

Palvelutuotanto siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialue perustettiin valtakunnallisen sote-uudistuksen myötä. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on asukkaita noin 200 000 ja työntekijöitä hyvinvointialueella on noin 4000. (Keusote 2024.)

Rahoitus Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle tulee valtiolta sekä maksutuloista. Hyvinvointialueen asioista päättää aluevaltuusto, joka valitaan toimikausittain. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulla alueillaan on sosiaalihuolto, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, ikääntyneiden palvelut, työikäisten palvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, vammaispalvelut, perusterveydenhuolto ja oppilas- ja opiskelijahuolto. (Keusote 2024.)

3 Green Care -toiminta

Tutkijat ovat todenneet, että ihmisten terveyden ja luonnon välillä on monista tekijöistä muodostuva yhteys. Vaikutuksien todentaminen on myös osittain vaikeaa, koska ympäristölle altistumisen määrää ja laatua tai kestoa on vaikeaa saada samanlaiseksi ja myös muut terveyteen saman aikaisesti vaikuttavat tekijät tulisi yhdistää tuloksiin. (Rappe 2019, 39.)

Eläinavusteisuus on osa Green Care -toimintaa, johon kuuluvat kaikki luontoon liittyvä toiminta. Green Care eli vihreä hoiva on toimintaa, jossa pyritään lisäämään ihmisten hyvinvointia luontoa hyödyntäen eri toimintatavoin ja menetelmin. Luontoa hyödyntävää toimintaa voidaan hyödyntää monilla eri toimialoilla niin sosiaali- ja terveyspalveluissa kuin hyvinvointipalveluissa ja koulutuksessa. (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 16.)

Green Care on eräänlainen ajattelutapa, jossa hyödynnetään voimavaroja lähtöisyyttä. Green Caren avulla on pystytty luomaan monenlaisien asiakasryhmien tarpeisiin vastaavia osallistavia ja kuntouttavia toimintaympäristöjä. Toiminta luonnossa ja eläinten kanssa mahdollistaa jo olemassa olevienkin resurssien hyödyntämisen, mikä tekee toiminnasta usein kustannustehokasta. (Ylilauri & Yli-Viikari 2019, 2.)

Luontoavusteisuus työskentelymuotona voi tarjota osallistujille merkityksen tunnetta ja moniaistillisia kokemuksia, joihin yhdistyy myös yhteisöllisyys. Luonnossa koetut tilanteet ja

vietetty aika luo ihmisille kokemuksia, joita verrata aiempiin kokemuksiin, tottumuksiin sekä ilmiöihin. Luonnossa ihminen voi kokea myös merkityksellisen kokemuksen, mikä ei ole luonnosta riippuvainen, kuten käydä keskusteluja tai muistella aiempia kokemuksia. Työskentelymuotona luontoavusteisuus vaatii sosiaalialalla kärsivällisyyttä, mutta tärkeimpänä on halu työskennellä asiakkaiden hyvinvoinnin eteen. (Kahilaniemi 2019, 53.)

4 Eläinavusteisen työskentelyn eri muotoja

Eläinavusteisuudella tarkoitetaan ihmisten hyvinvoinnin edistämistä, johon eläin on otettu mukaan (Lipponen ym. 2023, 1). Tarve luonto- ja eläinavusteisille menetelmille on syntynyt ajan saatossa yhteiskunnan muutoksien myötä. Luonto on aina kuulunut ihmisten elämään, mutta nykyaikana ihmisten yhteys luontoon on vähentynyt tai jopa katkennut. Osalla ihmisistä mahdollisuus luonnossa olemiseen ja tekemiseen on vähäistä, esimerkiksi kaupungissa asuessa. (Ylilauri & Yli-Viikari 2019, 2.)

Eläimen ja ihmisen vuorovaikutus on moniulotteinen kokonaisuus, joka näkyy sekä psyykkisellä ja tunteiden tasolla, että fyysisellä ja sosiaalisella tasolla. Usein vuorovaikutus eläimen kanssa lisää sosiaalisuutta ja lievittää stressiä. Eläinten läsnäolo tuo ihmisille mielihyvää ja yhdistää ympäröivään maailmaa lisäten joillekin esimerkiksi toivon tunnetta. Tutkimuksissa on saatu selville, että eläimen läsnäololla on vaikutusta ihmisen stressireaktioihin. Myös koiran läsnäolon on tutkittu parantavan mielialaa ja lievittävän stressiä. (Hautamäki ym. 2021, 19-20.)

Eläinavusteisella työskentelyllä tarkoitetaan tavoitteellista ja jaoteltua tai vapaamuotoisempaa sekä vähemmän tavoitteellista toimintaa, joka tapahtuu eläinten kanssa. Ammattilaisen kanssa työskentelyssä toimii eläin, usein koira tai hevonen, riippuen toiminnasta. Eläinavusteisen työskentelyn määrittelyn kattotermi on eläinavusteinen interventio (Animal-Assisted Intervention). Eläinavusteisen työskentely jaottelu eri tavoin tapahtuu sen mukaan, millaisen asiakasryhmän kanssa työskentelystä on kyse ja mihin työskentely keskittyy. (Ervast & Raukola-Lindblom 2022, 15-16.)

Eläinavusteinen interventio jaetaan usein eläinavusteiseen oppimiseen, eläinavusteiseen terapiaan ja eläinavusteiseen toimintaan. Eläinavusteinen interventio voi olla sosiaali- tai terveysalan ammattilaisten toteuttamaa tavoitteellista terapiaa tai kuntoutusta, tai opetuksessa tavoitteellista pedagogista toimintaa pyrkimyksenä parantaa asiakkaan fyysistä, psyykkistä sekä kognitiivista hyvinvointia ja toimintakykyä. (Ervast & Raukola-Lindblom 2022, 17-18.)

Eläinavusteista terapiaa voi antaa ammatillisen tutkintokoulutuksen suorittanut toimintaterapeutti, puheterapeutti, psykologi, fysioterapeutti tai psykologi. Eläinavusteinen oppiminen tapahtuu kouluympäristössä tai sillä voidaan myös viitata koulutuksissa hyödynnettävään

menetelmään. Eläinavusteinen työnohjaus ja valmennus ovat myös eläinavusteista työskentelyä. Eläinavusteinen toiminta taas on vapaaehtoistoimintaa, josta esimerkkejä ovat kaverikoiratoiminta, eläinvierailut ja kirjastokoiratoiminta. (Ervast & Raukola-Lindblom 2022, 17-18.)

Ammatillisessa eläinavusteisessa työssä, mitä tässä opinnäytetyössä tarkastellaan, eläin työskentelee työparina sosiaali-, terveys-, hyvinvointi- tai kasvatustalon ammattilaisen kanssa. Ammatillisessa eläinavusteisessa työssä päämääränä on asiakkaan motivaation ja luottamuksen vahvistaminen. Työn pohjana on ammatillinen koulutus, kokemus ihmisten kanssa työskentelystä sekä osaaminen työskennellä eläimen kanssa turvallisesti, vastuullisesti ja tavoitteellisesti. Eläinavusteiset palvelut voivat myös sekoittua keskenään eri palveluluokkien alle ja niiden välillä voidaan tehdä moniammatillisesti yhteistyötä. (Lipponen ym. 2023, 1.)

Sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilö voi hyödyntää eläinavusteisuutta työssään sen tarkoituksen ollessa perusteltua. Sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöt, kuten lääkärit, sairaanhoitajat, sosionomit, sosiaalityöntekijät ja nuoriso-ohjaajat, voivat tehdä eläinavusteista sosiaali- ja terveysalan työtä. Ammattihenkilöllä tulee olla soveltuva täydennyskoulutus liittyen eläinavusteisuuteen riippuen siitä, miten hän eläinavusteisuutta toteuttaa. (Lipponen ym. 2023, 2-3.)

4.1 Eläinavusteisen intervention toteuttaminen

Eläinavusteinen interventio voi olla monenlaista toimintaa eläimen kanssa, kuten vapaamuotoista olemista ja katsekontaktin hakemista aina tarkoin suunniteltuihin ja toteutettuihin tapoihin harjoitella yhdessä eläimen kanssa (Hautamäki ym. 2021 19). Eläinavusteista interventiota aloittaessa on tärkeää tietää, mitä eläinavusteisuuden muotoa toteuttaa oma koulustausta huomioiden. Eläinavusteisuus ei ole ammatti vaan työmenetelmä, jolloin omaan työhön yhdistetään eläinavusteisuus. Eläinavusteisuus on asiakkaan tarpeisiin sidottua. (Paasonen 2023, 13.)

Eläinavusteisessa interventiossa on taustalla ajatus, että eläin, ohjaaja ja asiakas ovat kaikki tasa-arvoisessa asemassa muodostaen kokonaisuuden, josta ohjaaja on vastuussa. Eläin voidaan tuoda mukaan interventioon vapaammalla otteella, jolloin eläin ja asiakas voivat täysin vapaasti ottaa kontaktia, tai hyödyntää enemmän eläimen ennalta osaamia taitoja suunnitelmallisesti ohjaajan johdolla. (Hautamäki ym. 2021, 22.)

Eläinavusteisen intervention toteutustapa riippuu asiakkaasta, hänen tilanteestaan ja hänen tarpeistaan (Hautamäki ym. 2021, 19). Asiakkaiden mahdollisten allergioiden selvittäminen on todella tärkeää, jotta työskentely on turvallista ja miellyttävää (Kahilaniemi 2020, 2). Myös eläimen rooli osana interventiota voi vaihdella. Eläin voi olla työpari, joka yhdessä tehden tuottaa auttamistilanteeseen uutta ja täydentää ammatillista osaamista. Eläin voi olla myös

vahvistamassa ihmisten välistä luottamusta asiakkaan ja ammattilaisen välillä tai eläin voi olla kuuntelija, joka aistii ihmistä eikä tuomitse. (Hautamäki ym. 2021, 19.)

Tarve eläinavusteiselle interventiolle tulisi miettiä jokaisen asiakkaan kohdalla erikseen ja tarve pitäisi pystyä perustelemaan. Eläinavusteista interventiota harkitessa tulee pohtia, tuoko eläin työskentelyyn jotakin sellaista, mistä asiakas hyötyy ja mitä ei muutoin voida saavuttaa. Eläinavusteisen intervention toteutuksessa suunnitelmallisuus on oleellista, mikä alkaa tavoitteiden asettamisella. Tavoitteet kertovat, millaista muutosta prosessin aikana tavoitellaan. Interventioprosessin loppuvaiheessa arvioidaan, toteutuivatko tavoitteet. Myös työskentelyn vaiheiden dokumentointi tulee huomioida osana työskentelyä koko prosessin ajan. (Kahilaniemi 2020, 23-25)

Eläinavusteisilla interventioilla on tutkitusti vaikutusta muun muassa sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Eniten tutkimuksia eläinavusteisten intervention vaikutuksista sosiaaliseen vuorovaikutukseen on tehty lapsille, jotka elävät aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriöiden kanssa tai ovat autismikirjolla olevia. Myös eri ikäisten psykiatristen häiriöiden hoidossa ja muistisairaiden vanhusten hoivassa on tehty tutkimuksia vaikutuksista sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Eläinavusteiset interventiot ovat tutkimuksissa vähentäneet levottomuutta, aggressioita ja yksinäisyyttä, ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen on havaittu olevan myönteisiä vaikutuksia eri kommunikaation alueilla. (Hautamäki ym. 2021, 20-21.)

4.2 Työskentelyn arvioinnin rooli ammatillisessa eläinavusteisessa työssä

Vaikuttavuuden mittaaminen liittyy olennaisesti ammatilliseen eläinavusteiseen työhön. Suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden tiedostaminen eläinavusteisessa työskentelyssä ja työskentelyn dokumentointi ovat keskeisiä vaikuttavuuden tarkastelun kannalta. Tutkimustiedon lisäksi eläinavusteisia interventioita on tärkeää tarkastella asiakas- ja tilannekohtaisesti osana omaa tapaa toteuttaa eläinavusteisuutta, jotta vaikuttavuutta voidaan huomata (Hautamäki ym. 2021, 49-50.)

Eläinavusteisuutta ammatikseen harjoittavien on tärkeää suunnitella, mitata ja arvioida eläinavusteisuutta osana työtään, jotta toiminta olisi kaikille selkeästi nähtävillä kaikille osapuolille; asiakkaalle, asiakkaan kanssa työskenteleville ammattilaisille sekä rahoittajille. Eläinavusteista interventiota varten laaditaan suunnitelma ja työskentelyä tulisi arvioida itsearviointia hyödyntäen. Suunnitelmallisuuden ja arvioinnin myötä eläinavusteisuutta on helpompaa kehittää, kun pystytään vertaamaan, mikä on ollut toimivaa ja mikä ei ja mitä voitaisiin tehdä eri tavalla. (Hautamäki ym. 2021, 49-50.)

4.3 Eläimen kouluttaminen & hyvinvointi työskentelyn aikana

On tärkeää, että ammatillista eläinavusteista työtä tekevä tiedostaa arvonsa ja eettiset toimintatapansa, jotka liittyvät eläinten kanssa työskentelyyn. Toiminta tulee aina olla eläimen yksilö- sekä lajikohtaisia tarpeita kunnioittavaa ja siinä tulee huomioida eläimen kokonaisvaltainen hyvinvointi. On myös huomioitava, että noudatetaan eläinsuojelulakia sekä huomioitava, että kaikki eläinten tarpeet eivät toteudu lain minimivaatimuksissa. (Paasonen 2013, 46-47.)

Oppiminen tapahtuu ympäristön kanssa vuorovaikutuksessa ja jatkuu koko elämän ajan. Eläimen syntymän jälkeen opitut kokemukset vaikuttavat siihen, millainen käyttäytyminen eläimellä vahvistuu ja millaisia valintoja eläin tekee käyttäytymisensä osalta. Eläinten ja ihmisten väliset kohtaamiset myös opettavat eläimelle tapaa käyttäytyä vastaavissa tilanteissa myös jatkossa. (Ervast & Raukola-Lindblom 2022, 155-156.)

Hyvin usein eläinavusteisessa työskentelyssä on mukana koira. Kun tavoitteena on kouluttaa koira eläinavusteiseen työhön, on lähtökohtana tietoisuus siitä, että koiran käytöstä ei voi täysin kontrolloida, mutta koulutuksella voidaan vahvistaa tiettyä käytöstä. Koulutuksen aloittaminen on hyvä tehdä rauhallisessa ja tutussa ympäristössä. On myös huomioitava, että koira oppii koko ajan toiminta- ja käyttäytymistapoja. Oppimista tapahtuu siis paljon myös koulutuskentän ulkopuolella. (Kahilaniemi 2020, 32-33.)

Kaikkien eläinten koulutuksessa eläinavusteiseen työhön käytetään keinona palkitsemista toivotusta käytöksestä ilman rangaistusta epätoivotusta käytöksestä. Eläinavusteisen työskentelyn aikana tulee huolehtia, että eläin ei joudu työskentelemään sen tarpeisiin nähden epäsovivassa ympäristössä. Eläimen työskentelyn tulee tapahtua pääasiassa siten, että eläin pääsee poistumaan tilanteesta halutessaan eikä eläintä tule pakottaa mihinkään. Eläimelle ei myöskään saa aiheutua mahdollisesta kuljettamisesta liikaa stressiä. (Paasonen 2013, 46-47.) Jos eläin on työpäivän ajan mukana, eläimelle tulisi varmistaa oma turvallinen paikka rauhoittumiselle ja lepäämiselle päivän aikana (Kahilaniemi 2020, 27).

5 Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö

Lapsiperhe on perhe, johon kuuluu ainakin yksi alle 18-vuotias kotona asuva lapsi (Tilastokeskus 2024). Perheen käsitteeseen liittyy tunne johonkin kuulumisesta sekä läheisyyttä, vastuuta, velvollisuutta, jatkuvuutta ja yhdessä oloa. (Karjalainen 2013, 4.)

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) §:n 18 mukaan perhetyö on perheiden tukemista sosiaaliohjauksen avulla tai muilla keinoilla perheen voimavaroja vahvistaen ja vuorovaikutusta tukien. Perhetyö on usein pitkäkestoista ja kokonaisvaltaista perheiden auttamista, millä pyritään

tavoitteellisesti perheen tilanteen helpottamiseen (THL 2023a). Perhetyö on moniammatillista työtä, jolla pyritään edistämään perheiden hyvinvointia, auttamaan perheen jäsenten välisten ongelmien ratkaisemista ja tukemaan perheen sisäisesti ja muiden palvelujen kanssa tapahtuvaa yhteistoimintaa (Karjalainen 2013, 10). Perhetyöllä voidaan pyrkiä myös ehkäisemään lastensuojelun tarvetta (THL 2023a).

Perhetyön asiakkuus alkaa palvelutarpeen arvioinnilla, joka viranomaisen on velvollisuus tehdä, kun hänen tietoonsa on tullut sosiaalihuollon tarpeessa oleva henkilö. Palvelutarpeen arvioinnista säädetään Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014). Palvelutarpeen arvioinnissa asiakkaan avuntarpeet, tilanteet ja ympäristöt tunnistetaan, ja pyritään tunnistamaan myös sellaiset tilanteet ja ympäristöt, joissa asiakas pärjää ilman tukea. Palvelutarpeen arvioinnissa asiakkaan oma näkemys on tärkeässä asemassa ja arviointi on aina yksilöllinen prosessi. Palvelutarpeen arvioinnin tulee sisältää sosiaalihuollon ammattihenkilön arvion asiakkaan edellytyksistä, yhteenvedon asiakkaan tilanteesta ja palvelujen sekä tuen tarpeesta, asiakkaan ja ammattihenkilön arviot omatyöntekijän tarpeesta sekä asiakkaan näkemyksen palvelutarpeesta poikkeuksena tilanteet, joissa asiakkaan kanssa yhteistyössä tehdylle arvioinnille on selkeä este. (THL 2023b.)

Perhetyöllä voidaan tukea lasten kasvatusta, vanhemmuutta, arkirutiineja, perheen sosiaalisten verkostojen muodostamista ja vuorovaikutustaitoja. Perhetyön toteutus painottuu keskusteluun voimavarojen löytämistä ja käyttöönottoa painottaen. (Sekki 2018, 29.) Joidenkin perheiden tuen tarpeet ovat pääasiassa ennaltaehkäisevään tukeen painottuvia ja osa perheistä taas kaipaa tukea kohdatessaan kriisin, kuten sairastumisen tai kuoleman. Osan perheistä ongelmat ovat vaativampia ja pitkittyneitä, jolloin he tarvitsevat lasten ja koko perheen turvallisuuden takaamiseksi korjaavaa perhetyötä. (Karjalainen 2013, 11.) Ennaltaehkäisyyn painottuva varhaisen tuen perhetyö voidaan aloittaa perhetyöntekijän toimesta lyhytkestoisesti tai pidempiaikaisesti. Varhaisen tuen perhetyö painottuu lasten hoidon ja kasvatuksen, vanhemmuuden, arjen rutiinien, vuorovaikutuksen ja toimintakyvyn tukemiseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. (Alatalo, Miettunen, Liukko, Kettunen & Normia-Ahlsten 2019, 25.)

Mikäli varhaisen tuen perhetyö ei ole riittävää perheen tilanteessa, voidaan aloittaa sosiaalityöntekijän päätöksellä erityisen tuen perhetyö. Erityisen tuen perhetyöllä perhettä voidaan tukea tiiviimmin ja keskittyä ongelmien ratkaisemisessa auttamiseen syvemmin. Tehostettu perhetyö, jossa työskentelyyn on korjaava ote, vaatii lastensuojelun asiakkuuden ja silloin perheen sisällä on paljon ristiriitoja ja vuorovaikutusongelmia, mitkä tekevät tilanteesta lapsen hyvinvointia uhkaavan ja laajoja tukitoimia vaativan. (Alatalo ym. 2019, 26.)

Perhetyön pohja on asiakaslähtöisyydessä, jolloin perheen tilannetta pyritään ymmärtämään (Karjalainen 2013, 12). Perhetyön työntekijän tulee osata kohdata monenlaisia perheitä empaattisesti ja ammattimaisesti, olla tietoinen lapsen kehityksen ja kasvun eri vaiheista,

tuntee palvelujärjestelmää, hyödyntää erilaisia menetelmiä perheiden kanssa työskentelyssä, mukautua muuttuviin olosuhteisiin ja osata ohjata myös muihin palveluihin, joista voisi olla perheelle hyötyä. (THL 2023a.)

5.1 Perhetyön menetelmät ja työvälineet

Perhetyön menetelmien joukko on monimuotoinen laaja ja niitä on kehitetty ajan saatossa vastaamaan eri tarpeisiin. Usein toisistaan erotellaan työmenetelmä ja työväline. Työmenetelmä on suunnitelmallinen, vakiintunut ja kokonaisvaltainen työote, joka on siirrettävissä eri toimintaympäristöihin. Työmenetelmä voi syntyä myös esimerkiksi kehittäessä tai kokeillessa uutta työvälinettä. Työvälineet ovat työskentelyn apuna käytettäviä konkreettisia ja yksittäisiä välineitä. Perhetyön työvälineitä voivat olla esimerkiksi parisuhteen tai vanhemmuuden roolikartat, perhetilannepuntari tai sukupuoli. Menetelmien ja työvälineiden hyödyntämisessä on todella tärkeää luoda asiakkaaseen hyvä ja vuorovaikutuksellinen suhde. (Sekki 2018, 33.)

Perhetyössä käytettävien menetelmien kohdalla ne voidaan jakaa keskusteluun pohjautuviin menetelmiin, joihin kuuluvat muun muassa keskustelut perheenjäsenten ja koko perheen kanssa, neuvottelut, verkostotapaamiset ja perheneuvonta. Aktivoimiseen perustuvissa menetelmissä voidaan hyödyntää toiminnallisia terapiamuotoja tai esimerkiksi järjestää leirejä perheille. Arjen sujumista tukevilla menetelmillä tarkoitetaan käytännön tukea vanhemmuudessa ja apua kotona. On olemassa myös erilaisia musiikkiin, kuvalliseen ilmaisuun, draamaan tai kirjoittamiseen pohjautuvia menetelmiä. (Sekki 2018, 33-35.)

Menetelmien toteutus vaihtelee tarkoin rajatusta ja suunnitellusta työskentelystä työskentelyyn, jossa on rennompaa ote. Jotkut menetelmät saattavat myös vaatia erillisen koulutuksen. Ei kuitenkaan voida olettaa, että mikään yksittäinen menetelmä tai työväline toisi ratkaisun perheen ongelmiin, mutta menetelmä tai työväline voi tehdä työskentelyprosessista johdonmukaisemman ja selkeämmän. Työmenetelmien käytön yhteydessä ammattilaiselta vaaditaan selkeiden tavoitteiden asettamista asiakkaan ongelmat huomioiden. Työvälineiden käyttö taas vaatii ammattilaiselta osaamista, ammattitaitoa ja riittäviä resursseja, jotta väline on tarkoituksenmukainen perheen tilannetta ajatellen. (Sekki 2018, 33-35.)

5.2 Ratkaisu- ja voimavarakeskeinen lähestymistapa

Ratkaisukeskeinen ajattelun ja työskentelyn tärkeimpiä asioita ovat toiveikkuuden ja voimavarojen löytäminen yhteistyössä. Ratkaisukeskeisyydessä pyritään suuntamaan tulevaisuuteen tavoitteellisesti korostaen voimavaroja ja vahvuuksia sekä iloittamalla pienistä onnistumisista ja edistyksistä. Ratkaisukeskeisyydessä pyritään yhteistyöhön eri näkemyksiä ja kokemuksia

arvostaen ja siinä korostetaan sitä, että kaikenlaisiin haastaviin tilanteisiin ja ongelmiin on mahdollista löytää ratkaisuja ja niitä kannattaa yhdessä etsiä. (Leppänen 2020.)

Ratkaisukeskeisessä työskentelyssä tavoitteiden asettamista tiettyjen päämäärien saavuttamiseksi tuetaan aktiivisesti. Myös aikaisempia onnistumisia, voimavaroja ja esimerkiksi arjessa toimivia asioita korostetaan. Ratkaisukeskeisyydessä on tärkeää se, että ammattilainen osaa esittää oikeanlaisia kysymyksiä ja johdattaa asiakkaan omaa pohdintaa ja tavoitteiden asettamista sellaiseen suuntaan, joka asiakkaan ja myös ammattilaisen mielestä tukisi hänen hyvinvointiaan ja elämäntilannettaan. (Leppänen 2020.)

Ratkaisukeskeisyydessä ei keskitytä ongelmien olemassaoloon vaan siinä painotetaan ratkaisuja ja muutosmyönteisyyttä onnistumisia tukemalla. Työskentelyssä voidaan hyödyntää paljon avoimia kysymyksiä ja esimerkiksi erilaista asteikkotyöskentelyä, jolloin asiakas voi arvioida omia kokemuksiaan ja ajatuksiaan niitä hyödyntäen. (Leppänen 2020.)

Ratkaisukeskeinen työskentely on tavoitteellista ja asiakkaan menneisyys on myös voimavara. Nykyhetkestä pyritään löytämään onnistumisia vaikeuksista huolimatta. Työskentely on konkreettista ja se tukee asiakkaan voimavarojen löytämistä eli voimavarakeskeistä työskentelyä. (Helminen 2016, 38-39.)

Voimavarakeskeisyys on ratkaisukeskeisyyden kanssa samalla tavalla myönteinen lähestymistapa, jossa pyritään ongelmiin takertumisen sijasta myönteisiin muutoksiin. Voimavarakeskeisyys on lähestymistapa työskentelyyn, jossa lähtökohtana on asiakkaiden osallisuus, toimijuus ja aktiivisuus. Voimavarakeskeisyydessä asiakkaat selvittävät itse elämänsä pulmatilanteita yhdessä ammattilaisen kanssa hyödyntäen oman elämänsä asiantuntijuutta ja kokemuksiaan. (Helminen 2016, 29.)

Asiakas tulee voimavarakeskeisessä lähestymistavassa kuulluksi ja arvostetuksi. Asiakkaasta ollaan lähestymistavassa kiinnostuneita pyrkimyksenä ymmärtää asiakkaan ajatuksia, toimintatapoja ja elämäntilannetta kokonaisvaltaisesti asiakkaan silmin. Ammattilainen ei ole asiantuntija, joka määritteli työskentelyn tavoitteita tai ongelmakohtia itse vaan tavoitteiden asettaminen tapahtuu vuorovaikutuksessa asiakkaan ja ammattilaisen välillä (Helminen 2016, 31.)

Työntekijän toiminnan rooli siinä, miten työntekijä on osana rakentamassa vastavuoroista vuorovaikutussuhdetta, on tärkeä. Ammattilainen ei myöskään voimavarakeskeisessä lähestymistavassa pyri kertomaan asiakkaalle, mikä hänestä olisi oikea ratkaisu asiakkaan elämäntilanteeseen ja pulmiin, vaan asiakkaalle annetaan kannustavassa ja hyväksyvässä ilmapiirissä tilaa pohtia omaa elämäänsä ja asettaa tavoitteita muutoksien aikaansaamiseksi (Helminen 2016, 31.)

6 Opinnäytetyön toteutus

Aloitin opinnäytetyöni aiheen ja toimeksiantajan etsimisen loppusyksystä 2023. Pian löysinkin työelämäkumppanini, kun he etsivät opinnäytetyön tekijää eläinavusteisuudesta, mikä aiheena on jo opintojeni alkumetreiltä kiinnostanut minua.

Opinnäytetyön työelämäkumppani on Hyvinkään perhetyö Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella. Opinnäytetyöstä on kirjoitettu työelämäkumppanini kanssa toimeksiantosopimus. Eläinavusteisuuteen liittyvä kehittämistyö on aloitettu Hyvinkään perhetyössä, ja he toivovat kehittämistyön tueksi opinnäytetyötä eläinavusteisuudesta Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella. Hyvinkään perhetyössä halutaan lisätä eläinavusteisuutta vahvemmin yhdeksi työmuodoksi asiakasperheiden kanssa työskentelyyn.

6.1 Tarkoitus, tavoite & tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia eläinavusteisuuden hyödyntämisestä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen työntekijöillä on muualla kuin Hyvinkään perhetyössä. Tavoitteena on saada perhetyön työntekijöiden tietoon Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen eläinavusteisen työskentelyn tilannetta ja ideoita eläinavusteisuuden hyödyntämiseen, jotta perhetyön työntekijät voisivat jatkaa eläinavusteisen työskentelyn kehittämistä tiimissään ja esihenkilöidensä kanssa.

Hyvinkään perhetyössä halutaan saada tietoa kokemuksista, jotka tuovat esiin eläinavusteisuuden hyötyjä. Hyvinkään perhetyössä eläinavusteisuutta käytetään jo yhtenä työskentelyn osana, mutta toivomuksena olisi saada lisää kokemuksia eläinavusteisuudesta nimenomaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen sisällä, mitkä toisivat vahvistusta sille, että eläinavusteista työskentelyä kannattaa jatkossakin hyödyntää yhtenä työmuotona.

Tutkimuskysymys on:

Millaisia kokemuksia eläinavusteisuudesta työmuotona Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on?

6.2 Opinnäytetyön toteutuksen menetelmät

Opinnäytetyö on tutkimuksellinen ja se toteutetaan laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus voidaan käsittää sen laajassa merkityksessä sekä kapeissa merkityksissä. Laadullinen tutkimus on tutkimustyyppiltään empiiristä eli kokemusperäistä ja siinä keskitytään empiirisen analyysin tapaan tarkastella aineistoa ja argumentoida. (Tuomi & Sarajarvi 2018, 13-27.)

Laadullinen tutkimus perustuu kysymykseen siitä, miten voi ymmärtää toista. Kuitenkaan tutkijan ei ole helppoa ymmärtää haastateltavaa, koska hän on toinen ihminen. Myöskään

haastateltavan ei ole helppoa ymmärtää tutkimusraporttia, joka on tutkijan laatima. On tärkeää, että analyysitapaa suunnitellaan jo ennen aineiston keräämistä, jotta tutkijana aineistosta saa hyödynnettyä tutkimuksen kannalta oleelliset asiat ja koottua ne yhteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 76-77.)

Eläinavusteisuudesta on tutkittua tietoa, jolla voidaan perustella sen tuomia hyötyjä osana työskentelyä sosiaalialalla. Opinnäytetyöni tutkimuksella pyrin selvittämään kokemuksia eläinavusteisesta työskentelystä nimenomaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen eri työkentillä ja siten tuomaan eläinavusteisuutta näkyvämmäksi työmuodoksi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella pyrkien auttamaan eläinavusteisen työskentelyn kehittämisen jatkamista Hyvinkään perhetyössä, joka on työelämäkumppanini.

Opinnäytetyöni toteutustavaksi valitsin laadullisen tutkimuksen, koska haluan keskittyä tutkimuksen aineiston keruussa yksittäisiin haastatteluihin ja niiden pohjalta saatuun tietoon enkä niinkään siihen, kuinka monta haastateltavaa tutkimukseeni saan. Pyrin opinnäytetyölläni tuomaan eläinavusteisuuden hyödyntämisen mahdollisuuksia esille Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella havaittujen kokemusten pohjalta.

6.3 Aineistonkeruu

Yleisimpiä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruun tapoja ovat havainnointi, haastattelu, kysely sekä dokumenteista kerätty tieto. Eri tapoja voidaan käyttää yhdessä tai erillisinä tutkimuksen kohde ja resurssit huomioiden. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83.)

Haastattelut ja kyselyt aineistonkeruumenetelminä pohjautuvat ajatukseen, että kysymällä asioita voidaan saada selville asioita, koska ihminen itse tietää oman toimintansa ja ajatuksensa parhaiten. Haastattelu voidaan pitää aineistonkeruumenetelmänä joustavana, koska kysymykset voidaan tarvittaessa toistaa, kysymysten järjestys voidaan valita ja haastattelun aikana voidaan käydä keskustelua. Haastattelun aikana haastattelija voi myös samalla havainnoida, jolloin se, miten asioita sanotaan, saadaan samalla huomioitua. Teemahaastattelussa eli puolistrukturoidussa haastattelussa valitaan teemat ja niihin liittyvät tarkentavat kysymykset, joiden pohjalta haastattelu toteutetaan. Teemahaastattelussa kysymyksiä pystyy helposti tarkentamaan haastateltavan vastausten mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84-88.)

Opinnäytetyön aineiston kerääminen toteutetaan yhteistyössä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteyshenkilöni Minna Ariman kanssa. Minna Arima on yhteydessä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella työskenteleviin henkilöihin ja tiedustelee heidän halukkuuttaan osallistua opinnäytetyöni teemahaastatteluun. Kun joku työntekijä suostuu haastatteluun, olen sen jälkeen itse yhteydessä työntekijään sopiakseni haastattelun tarkemmasta ajankohdasta. Teemahaastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Toivoisin, että saisin haastatella

mahdollisimman montaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen työntekijää, jotka ovat hyödyntäneet eläinavusteisuutta osana työtään, jotta tutkimustulokset olisivat kattavia.

Kaikki aineisto kerätään Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella työskenteleviltä henkilöiltä teemahaastatteluin, joiden ajankohdat sovitaan haastateltavien kanssa. Olemme sopineet työelämäkumppanini kanssa, että tapaamme ja keskustelemme tarkemmin suunnitelmani hyväksymisen ja tutkimusluvan saamisen jälkeen, miten etenemme seuraavaksi.

Teemahaastatteluissa käytetään teemahaastattelua varten suunniteltua haastattelurunkoa (liite 1). Teemahaastattelut nauhoitetaan ja kukaan ulkopuolinen ei kuuntele niitä. Haastattelunauhoitteet säilytetään vain opinnäytetyöprosessin ajan, jonka jälkeen ne poistetaan. Jokaiselta haastateltavalta pyydetään haastatteluun kirjallinen suostumus. Mikäli haastateltava haluaa, myös sähköpostitse tapahtuva haastattelu on mahdollinen, jolloin säilytän vastauksia haastattelukysymyksiin vain opinnäytetyöprosessini ajan, minkä jälkeen ne poistetaan.

Tutkimukseni kohderyhmänä ovat Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen työntekijät, jotka hyödyntävät tai ovat hyödyntäneet eläinavusteisuutta osana työtään. Tutkittavat voivat työskennellä hyvin vaihtelevissa tehtävissä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella eri asiakasryhmien parissa. Kohderyhmän työnkuvien vaihtelevuus on tutkimukseni kannalta jopa toivottavaa, koska silloin voi saada selville arvokasta tietoa eläinavusteisuudesta eri asiakasryhmien kanssa työskennellessä. Tutkimukseni otoskooksi toivon vähintään viittä työntekijää, mutta otoskoko voi olla mikä tahansa viiden ja kymmenen henkilön välillä, jos kohderyhmään sopivia ja teemahaastatteluun suostuvia työntekijöitä löytyy paljon.

6.4 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysillä pyritään tuottamaan uutta tietoa asiasta, jota tutkitaan (Eskola & Suoranta 1998, 100). Laadullisen tutkimuksen aineistoa analysoidessa ei pelkästään kerrota aineistosta vaan siitä pyritään kokoamaan teoreettisesti kestäviä näkökulmia. Laadullisen tutkimuksen parissa tarkastellaan usein kielellisiä ilmauksia ja edetään aineistolähtöisesti yksittäisestä yleiseen. Teoria toimii tutkimuksessa välineenä, jonka avulla pystytään muodostamaan aineistosta tulkintoja. (Eskola & Suoranta 1998, 46-62.)

Tulkintojen tekeminen on laadullisen tutkimuksen ongelmallisin vaihe, koska siihen ei ole tarkkoja ohjeistuksia vaan siihen vaaditaan myös tieteellistä mielikuvitusta tutkijalta (105). Aineiston analyysia voi lähestyä aineistolähtöisen sisällönanalyysin kautta ilman ennako-oletuksia, jotka pohjautuvat teoriaan. Toisessa lähestymistavassa voidaan hyödyntää jotakin tiettyä teoriaa tai otetaan mukaan analyysiin jokin teoreettisesti perusteltu näkökulma. Laadullista tutkimusta analysoidessa harvoin pystyy käyttämään vain yhtä analyysimuotoa vaan useat analyysimuodot kulkevat rinnakkain ja yhdisteltynä. (Eskola & Suoranta 1998, 111-115.)

Aineistolähtöistä sisällönanalyysia aloittaessa määritetään analyysiyksikkö, kuten sana tai lause, minkä määrittämiseen vaikuttavat tutkimustehtävä sekä aineiston laatu. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122-127). Aineistolähtöinen sisällönanalyysi alkaa haastattelujen kuuntelemisella ja aukikirjoituksella, jonka jälkeen ne luetaan ja niiden sisältöön perehdytään. Sen jälkeen aineisto redusoidaan eli pelkistetään, jolloin aineistosta poistetaan epäolennainen. Tutkimusaineistosta pyritään etsimään tutkimustehtävään sopivat alkuperäisilmaukset ja kuvaavat pelkistetyt ilmaukset. Pelkistetyt ilmaukset listataan ja pelkistetyt ilmaukset, jotka kuvaavat samaa ilmiötä, yhdistetään ryhmiksi. (Tuomi & Sarajärvi, 123-124.)

Pelkistämisen jälkeen kerätty aineisto klusteroidaan eli ryhmitellään, jolloin aineiston alkuperäisilmaukset käydään läpi samankaltaisuudet ja eroavaisuudet etsien. Käsitteet, jotka kuvaavat samaa ilmiötä, ryhmitellään ja yhdistetään luokiksi. Alaluokkia yhdistelemällä muodostetaan yläluokat, joista muodostetaan pääluokat. Aineiston ryhmittelyn jälkeen aineisto abstrahoidaan eli käsitteellistetään, jolloin kerätystä aineistosta erotellaan tieto, joka on oleellista ja valikoidusta tiedosta muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi, 124-126.)

Opinnäytetyöni aineiston keräämisen jälkeen analysoin aineiston. Aineiston analyysissä hyödynnän sekä aineistolähtöistä lähestymistapaa että teoriaan pohjautuvaa. Tutkimukseni tavoite ja tutkimuksen toteutustavan eli teemahaastattelun kysymykset pohjautuvat oletukseen, että ammatillisella eläinavusteisella työskentelyllä on hyötyjä, joita pyrin tutkimuksellani tuomaan näkyville. Teemahaastatteluini pyrin saamaan selville, mitä kaikkea haastateltavien kokemusten mukaan eläinavusteisuuteen työmuotona liittyy. Aion hyödyntää aineistoni jäsentelyssä aineistolähtöistä sisällönanalyysia, minkä avulla poimin kerätystä aineistosta tutkimuskysymyksen kannalta olennaisia asioita siten, että ne ovat raportoitavissa.

7 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tekevän on tiedettävä tieteellisen käytännön vastuut, hyvä tieteellinen käytäntö opinnäytetyöprosessistaan, ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen yleiset periaatteet ja eettisen ennakoarvioinnin lähtökohdat, tarpeellisuus ja ennakoarviointimenettely (Opinnäytetyön eettiset ohjeet 2023, 4). Opinnäytetyötä tekevän tulee perustella tutkitun ilmiön tutkiminen ja arvioida, saadaanko tarvittava tutkimustieto suunnitelluilla tutkimusmenetelmillä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimuseettinen neuvottelukunta on luonut HTK-ohjeistuksen hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja loukkausepäilyjen käsittelystä. Ohjeistuksen tavoitteena on hyvän tieteellisen käytännön edistäminen ja loukkausepäilyjen asianmukainen ja nopea käsittely. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa 2012, 4.)

Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia ovat rehellisyys, tutkimuksen kriteerien mukaisten ja eettisesti kestävien menetelmien käyttäminen, muiden tutkijoiden työn kunnioittaminen ja heidän julkaisuihinsa viittaaminen asianmukaisella tavalla. Lisäksi hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu tutkimuksen suunnittelu ja toteutus sekä julkaisu tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaan, tarvittavien tutkimuslupien hankkiminen, kaikkien tutkimuksen osapuolten oikeuksien, vastuiden ja velvollisuuksien sopiminen ja rahoituslähteiden ja muiden merkityksellisten asioiden ilmoittaminen ja raportointi. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012, 6.)

Taustalla tutkimuksen eettisyyden valvonnassa ovat lainsäädäntö ja tutkimusyhteisön itsesääntely, johon kuuluu HTK-ohje, ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset ohjeet, avoin tiede ja tutkimus sekä tieteenala- ja ammattikohtaiset eettiset normistot. Myös tutkittavilta on pyydettävä suostumus tutkimukseen ja henkilötietojen käsittelyyn. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2020, 26.)

Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ovat tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, yksityisyys ja tietosuoja ja vahingoittamisen välttäminen (Opinnäytetyön eettiset ohjeet, 5). Jos tutkimus on ihmisiin kohdistuva eikä se ole lääketieteellinen tutkimus, on tarvittaessa pyydettävä lupa ihmistieteiden eettiseltä lautakunnalta (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2020, 26).

Tutkimukseni tutkii organisaation sisäisiä työskentelytapoja ja tutkimuksen aihe ei kohdistu yksittäisiin ihmisiin tai heidän kokemuksiinsa, joten en tarvitse ennakoarviointia ihmistieteiden eettiseltä toimikunnalta. Koska tutkittavina kohteena on organisaation sisäinen työskentely, pyydän tutkimuslupan tutkittavalta organisaatiolta. Pyydän kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumiseen kaikilta tutkimukseen osallistuvilta Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen työntekijöiltä.

Tutkimuksen kaikki aineisto on pseudonymisoidaan ja sen jälkeen anonymisoidaan. Pseudonymisoinnilla tarkoitetaan aineiston koodaamista peitenimillä ja anomymisoinnilla kaikkien tunnistetietojen poistamista aineistosta peruuttamattomasti (Opinnäytetyön eettiset ohjeet 2023, 4).

Hyvän tutkimuskäytännön mukaan myös analyysiprosessin eteneminen ja esitettyjen tutkimustulosten saamisen vaiheet on eriteltävä selkeästi, jotta lukijalla on mahdollisuus tarkastella prosessin etenemistä ja arvioida eettisten kysymysten huomioimista (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Opinnäytetyössäni esittelen tutkimustulokset ja tutkimuksen eri vaiheet selkeästi, jotta lukijalla on mahdollisuus arviointiin ja tarkasteluun.

8 Aikataulu & arvosanatavoite

Opinnäytetyön aiheen idea tuli työelämän yhteistyökumppanilta loppuvuodesta 2023. Opinnäytetyö prosessin aloittamiseen ja suunnitelman tekoon olen varannut kevään 2024. Opinnäytetyön suunnitelma esitellään seminaarissa 4.6.2024 ja anotaan tarvittava tutkimuslupa.

Tutkimusluvan saamisen jälkeen aloitetaan toteutusvaihe, joka ajoittuu kesälle ja syksylle 2024. Valmis opinnäytetyö julkaistaan syksyllä tai viimeistään alkuvuodesta ja esitellään julkaisuseminaarissa. Arvosanatavoitteeni on 3.

Lähteet

Alatalo, M., Miettunen, N., Liukko, E., Kettunen, N. & Normia-Ahlsten, L. 2019. Porrasteisuus lapsiperheiden sosiaalipalveluissa. Helsinki: Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 27.3.2024, 7. <https://acrobat.adobe.com/link/review?uri=urn%3Aaaid%3Ausc%3AUS%3A788d61f1-bb7d-4556-992a-afbd668cc488>

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. 2020. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 26. Viitattu 2.4.2024. [AMMATTIKORKEAKOULUJEN OPINNÄYTETÖIDEN EETTISET SUOSITUKSET 2020.pdf \(arene.fi\)](https://arene.fi/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset-2020.pdf)

Ervast, L. & Raukola-Lindblom, M. 2022. Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä - tutkittua tietoa ja kokemuksia. Hansaprint Oy, 15-156.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 46-115.

Hautamäki, L., Ramadan, F. & Vilhunen, T. 2021. Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio? Käsikirja eläinavusteisten menetelmien laadukkaaseen toteuttamiseen eri toimintaympäristöissä. Viitattu 13.4.2024, 16-50. <https://helda.helsinki.fi/ser-ver/api/core/bitstreams/06a4187d-0911-4c46-8755-cc16ffbe0c08/content>

Helminen, J. 2016. Sosiaaliohjaus: Lähtökohtia ja käytäntöjä. E-kirja. Helsinki: Edita, 29-39.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 4-6. Viitattu 2.4.2024. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Ikäheimo, K. 2019. Mietteitä eläinavusteisuuden tulevaisuudesta. Julkaisussa Ylilauri, M. & Yli-Viikari, A. (toim.) 2019. Kohti luonnollista hyvinvointia - Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Vaasan-yliopisto: Levón-instituutin julkaisuja. Viitattu 1.4.2024, 103. <https://osuva.uwasa.fi/handle/10024/8172>

Kahilaniemi, E. 2019. Luontoavusteisten menetelmien hyödyntäminen sosiaali- terveys- ja kasvatusaloilla. Julkaisussa Ylilauri, M. & Yli-Viikari, A. (toim.) Kohti luonnollista hyvinvointia - Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Vaasan-yliopisto: Levón-instituutin julkaisuja. Viitattu 1.4.2024, 53. <https://osuva.uwasa.fi/handle/10024/8172>

Kahilaniemi, E. 2020. Eläinavusteinen interventio. Tampere: Nekapaino, 23-25.

Karjalainen, K. 2013. Se on kokoajan parantanut niinku sika juoksuaan” - Vanhempien arjelle ja ennaltaehkäisevälle perhetyölle antamat merkitykset. Tampereen yliopisto: Pro gradu -tutkielma, 10-11.

Keusote 2024. Organisaatio. Viitattu 13.4.2024. <https://www.keusote.fi/etusivu/tietoa-meista/organisaatio/>

Leppänen, A. 2020. Ratkaisu- ja voimavarasuuntautunut ajattelutapa. Viitattu 18.5.2024. <https://www.tyohyvinvointiboosteri.fi/ratkaisu-ja-voimavarasuuntautunut-ajattelutapa/>

Lipponen, M., Vainio, I., Ikäheimo, K., Mattila-Rautiainen, S., Raukola-Lindblom, M. & Paasonen, T. 2023. Eläinavusteisuus Suomessa. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän työstämä esitys eläinavusteisuuden määrittelystä Suomessa. Viitattu 19.5.2024, 1-3. https://docs.google.com/document/d/15UpY5gmlvun6gzbhter-zylbTFqaZ6KPKFc9DEHmt_Y/edit

Opinnäytetyön eettiset ohjeet. 2024. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 4-5. Viitattu 2.4.2024. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene-opinnayte-tyoprosessin-eettiset-suositukset_muistilistat-opiskelijalle-ja-ohjaajalle.pdf?t=1526903222

Paasonen, T. 2013. Eläinavusteinen valmennus. Hansaprint Oy, 13.

Rappe, E. Viherympäristöt ja puutarhat terveyden ja hyvinvoinnin edistäjinä. Julkaisussa Ylilauri, M. & Yli-Viikari, A. (toim.) 2019. Kohti luonnollista hyvinvointia - Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Vaasan-yliopisto: Levón-instituutin julkaisuja. Viitattu 1.4.2024, 39. <https://osuva.uwasa.fi/handle/10024/8172>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTv - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 2.4.2024. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_1_2.html

Sekki, S. 2018. Arki perhetyön kohteena. Tutkimus uuden työtavan kokeilusta Arki haltuun -hankkeessa. Kasvatustieteellisiä tutkimuksia, numero 29. Helsinki: Yliopistopaino Unigrafia, 29-34.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.

THL 2023a. Perhetyö. Viitattu 20.3.2024. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

THL 2023b. Palvelutarpeen arviointi. Viitattu 19.5.2024. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja/asiakasprosessi/palvelutarpeen-arviointi>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi, 13-126.

Tilastokeskus. 2024. Lapsiperhe. Viitattu 21.3.2024. <https://stat.fi/meta/kas/lapsiperhe.html>

Ylilauri, M. & Yli-Viikari, A. 2019. Kohti luonnollista hyvinvointia - Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Vaasan-yliopisto: Levón-instituutin julkaisuja 143. Viitattu 7.4.2024, --. <https://osuva.uwasa.fi/handle/10024/8172>

Julkaisemattomat lähteet

Ensimmäinen julkaisematon lähde

Kuvat

Kuva 1: Mallikuva Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Taulukot

Taulukko 1: Esimerkki taulukosta Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Liitteet

Liite 1: Teemahaastattelun kysymykset - luonnos	25
Liite 2: Toisen liitteen otsikko	26

Liite 1: Teemahaastattelun kysymykset - luonnos

TEEMA 1: Tausta, eläimet & kokemus

1. Onko sinulla lemmikkejä?
2. Minkä eläinten kanssa työskentelet eläinavusteisesti?
3. Miten pitkään olet hyödyntänyt työssäsi eläinavusteisuutta?
4. Onko sinulla jotain koulutusta eläinavusteisuuteen liittyen?

TEEMA 2: Asiakkaat

1. Millaisten asiakkaiden kanssa työskennellessä hyödynnät tai olet hyödyntänyt eläinavusteisuutta?
2. Kuinka usein hyödynnät työssäsi eläinavusteisuutta?
3. Oletko havainnut eläinten vaikuttavan asiakkaisiin jollain tavalla työskentelyn aikana?

TEEMA 3: Työskentelyn hyötyjä ja haittoja

1. Millaisia työskentelyn hyötyjä olet havainnut?
2. Entä haittoja?
3. Mikä on mielestäsi parasta eläinavusteisessa työskentelyssä?

TEEMA 3: Työskentelyn vaatimuksia

1. Mitä eläinavusteisessa työskentelyssä tulisi huomioida?
2. Mitä eläinavusteinen työskentely vaatii ammattilaiselta?
3. Mitä eläinavusteinen työskentely vaatii asiakkaalta?

Liite 2: Toisen liitteen otsikko